

Hei, otetaan venäläisten ideat

Suomi voisi viedä maailmalle venäläisten innovaatioita, suomalais-amerikkalainen yrittäjä visioi.

Teksti **JYRKI ALKIO** Kuvat **SOILE KALLIO**

Nuorison suosimassa nettikahvilassa riittää illansuussa hälyä, mutta yksi kahvilan asiakas ei kiinnitä ympäröivään maailmaan mitään huomiota.

Kannettavan tietokoneen ruutua tuijottava **Martti Vallila** pyörittää kahvilassa virtuaalista toimistoaan - ja visioi suurta tulevaisuutta Suomelle.

”Suomesta pitää tulla venäläisten ideoiden portti maailmalle”, suomalais-amerikkalainen yrittäjä sanoo.

Suomen kaltaisessa pienessä maassa syntyy rajallinen määrä ideoita. Venäjällä keksijöitä on moninkertainen määrä, mutta nerokkaatkaan venäläiskeksinnöt eivät leviä maailmalle. Tässä on Suomen mahdollisuus.

Keksinnön patentointi Venäjällä on halpaa, mutta rahaa tarvitaan paljon, jos keksinnölle halutaan patentti Venäjän rajojen ulkopuolella. Venäläistutkijoilta ei Vallilan mukaan tähän löydy rahaa, mutta suomalaiset innovaatiokentän toimijat voisivat tulla apuun.

Suomalaisesta nimestään huolimatta Martti Vallila, 60, osaa vain jonkun sanan suomea. Vallilan isä oli diplomaatti, joka toisen maailmansodan jälkeen löysi itselleen puolison Prahasta. Vaimo vei perheen myöhemmin Yhdysvaltoihin.

Vallilalla on Yhdysvalloissa takana ura IBM:llä ja itsenäisenä konsulttina. ▷

MIKSETTE SYTY? Martti Vallila visioi Suomelle suurta tulevaisuutta, vaikka suomalaiset tyrmäävät miehen ideat.

KAUPPIAS. Martti Vallila yrittää lisensoida venäläistä Alzheimer-lääkettä länsimaihin.

Osaavatko suomalaiset myydä venäläisten ideoita, kun omienkaan innovaatioiden markkinointi ei onnistu?

Maksaja puuttuu

Martti Vallilan ajatukset ovat tuttuja monille virkamiehille, sillä valtionhallinnossa on pohdittu, miten Suomen ja Venäjän vuorovaikutusta tutkimus- ja innovaatiotoiminnassa voisi lisätä.

Neuvostoajana Suomella oli tiiviit kauppa-suhteet itään, ja maat tekivät teknis-taloudellista yhteistyötä.

"Pitää selvittää, voimmeko nyt käynnistää sellaista innovaatioyhteistyötä, joka palvelisi molempien osapuolten tarpeita", sanoo Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksen Tekesin globaaleista toiminnoista vastaava teknologiajohtaja **Kari Komulainen**.

Suomessa mahdollisuuksiin suhtaudutaan realistisesti. Kukaan ei odota, että venäläiset hyvää hyvyttään antavat parhaat keksintönsä suomalaisyhtiöiden hyödynnettäväksi.

"Vallilalta saimme yhden ratkaisumallin. Se on toteuttamiskelpoinen, mutta se edellyttää, että toiminta rahoitetaan kokonaan suomalaisin julkisin varoin."

Komulaisen mukaan keksintöjen tunnistaminen, kaupallisen potentiaalin arviointi ja aloittavan yrityksen eteenpäin vieni tapahtuisivat Vallilan mallissa julkisen rahan varassa.

"Koska Vallilan malli edellyttää sataprosenttista verorahoitusta, on epätodennäköistä, että se toteutuu."

Komulaisen mukaan Tekes ei ole tehnyt päätöstä siitä, miten Venäjä-yhteyksiä ruvetaan rakentamaan. "Päätös edellyttää selvää toimintamallia. Jos se ei tämän vuoden aikana selviä, meidän on syytä ottaa aikalisä."

Vallilan visioissa kaikki on selvää. VTT arvioisi venäläisten ideoiden kaupallistamisen mahdollisuudet. Mikäli tutkimuslaitos näyttää vihreää valoa, keksintöä kannattaa ryhtyä viemään maailmalle.

Jatko meni näin: kaupallistamisesta kiinnostuneet tahot, esimerkiksi keksijä ja sijoittajat, perustavat Suomeen yhtiön, joka hakee keksinnölle patenttisuoja Suomessa ja tarpeen mukaan myös muissa länsimaissa.

"Kaupallistamisesta löytyy työtä monelle suomalaisyritykselle patenttitoimistosta prototyypin valmistavaan konepajaan asti", Vallila visioi.

Venäläiskeksijä saa hyödyntää patenttinsa Venäjän kotimarkkinoilla, mutta suomalaisyhtiö myy teknologiaa muualle maailmaan.

"Tässä on Suomelle uusi kilpailuvälillä", Vallila sanoo.

Ideoista ei Venäjällä ole pula. Jos Suomi ei tartu mahdollisuuteen, sen tekee joku muu. Mutta osaavatko suomalaiset myydä venäläisten ideoita, kun omienkaan innovaatioiden markkinointi ei onnistunut?

Vallila on esittänyt ideoita vuoden aikana lukuisille suomalaisille innovaatiojärjestelmän vaikuttajille. Työ- ja elinkeinoministeriön virkamiehet kiinnostuivat aluksi ajatuksista niin, että tilaisivat Vallilalta selvityksen asiasta.

Periaatteessa ajatus ideoiden portista kuulostaa hienolta, Vallilalle kerrottiin, mutta konsultin into ei ole tarttunut suomalaisvirkamiehiin. Mitään konkreettista ei ole tapahtunut.

Ainakaan vika ei ole ajoituksessa. Suhde Venäjään on viime aikoina ollut tiivisi poliitiikan agendalla.

Hallitus laati viime keväänä Venäjä-toimintasuunnitelman, joka pyrkii aiempaa aktiivisempaan vuorovaikutukseen itänaapurin kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriössä pohditaan, miten lisätä yhteistyötä tutkimus- ja innovaatiotoiminnassa.

"Minulla on idea siitä, miten toimintasuunnitelman voisi käytännössä toteuttaa", Vallila sanoo. Intohimoisesti asiaan suhtautuva mies ei ymmärrä, miksi suomalaisviranomaiset eivät ole tarttuneet hänen tarjoukseensa.

Selityksiä hän on kuullut paljon. On historiaan perustuvia epäluuloja, on pula rahasta, on liian vähän tutkimusyhteistyötä.

Ehkä koko idea on väärin keksitty. Suomalaisjuuristaan huolimatta Vallila ei tahdo ymmärtää suomalaisten tapaa hoitaa asioita. Kun asiat eivät edisty, hän ottaa yhteyttä uudelleen ja uudelleen tai kaivaa esiin uuden kontaktin, joka ehkä oivaltaa, mistä on kysymys.

Vallila ei luovuta, ehkä siksi, että hänel-

lä on oma etu pelissä.

Vallila tapasi jokunen vuosi sitten Moskovassa venäläisen biokemistin **Igor Pomitkinin**, joka Vallilan mukaan on kehittännyt lääkkeen muun muassa Alzheimerin tautiin. Vallila oivalsi lääkkeen mahdollisuudet ja päätti lähteä viemään venäläistä ihmeainetta maailmalle.

Vallila on kymmenen prosentin osuudella omistajana Suomessa perustetussa Buddha Biopharma -yhtiössä, jonka tavoitteena on lisensoida Alzheimer-lääke aikoon länsimaisille lääkeyhtiöille. Loppuosan yhtiöstä omistaa keksijä Pomitkin ja venäläinen sijoittaja.

Buddha Biopharmasta piti tulla Vallilan visioiman Suomi porttina -mallin esimerkkitapaus, mutta asiat eivät edenneet suunnitelmien mukaan.

Venäläistutkijan kehittämä lääke vilkkauttaa aivosolujen energia-aineenvaihduntaa ja torjuu näin muistihäiriöitä aiheuttavaa tautia. Samaa ainetta on Venäjällä käytetty yli 20 vuotta, ei tosin aivosolujen vaan koko kehon solujen aineenvaihdunnan vauhdittajana.

Buddha-yhtiö haki lääkkeen testaamiseen Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskukselta Tekesiltä puolen miljoonan euron tukea. Tekes piti hankkeen riskejä kuitenkin niin suurina, että hylkäsi hakemuksen.

"Päätös on skandaali", Vallila sanoo. Hän valitti päätöksestä ja oli myös yhteydessä suoraan Tekesin hallituksen jäseniin. Kampanjointi ei auttanut, sillä päätös ei muuttunut.

Buddha-yhtiön piti Tekes-rahoilla viedä loppuun esikliiniset eli laboratorioissa ja eläimillä tehtävät tutkimukset ja valmistella lääkkeen kliinisiä eli ihmispopulaatiolla tehtäviä kokeita.

Vastoinkäymisistä huolimatta Vallila ei aio luovuttaa. Virtuaalitoimistossaan hän suunnittelee jatkotoimia. Kliiniset kokeet on tarkoitus käynnistää Kazakstanissa, ja uusia kumppaneita Buddha Biopharma hakee muun muassa Portugalista ja Sveitsistä.

Voi olla, että Buddha Biopharmen lääkkeestä ei koskaan tule Vallilan toivomaa menestystä. Venäjältä löytyy silti liuta muita ideoita ja keksintöjä, joitten kaupallistamisessa on isot mahdollisuudet.

Venäjällä on esimerkiksi pitkät perinteet lääkkeiden kehityksestä ja testauksesta. Työn tulokset alkavat myös näkyä.

Vuosi sitten syksyllä lääkeyhtiö Pfizer maksoi 500 miljoonaa euroa Venäjällä alun perin allergian hoitoon kehitetyn lääkkeen patenteista. Lääkejätti aikoo myydä lääkettä maailmalla - yllätys, yllätys - Alzheimerin taudin hoitoon. ●